

Diarienummer:
IMY-2024-2248

Ert diarienummer:
U2023/03616

Datum:
2024-04-22

Yttrande över Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95)

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

Utredningens förslag fokuserar på ökad kunskap om den kunskapsmässiga och sociala situationen för barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet och i vilken mån de erhåller stödinsatser.¹ Det innebär att förslagen rör behandling av mycket integritetskänsliga personuppgifter om barn och elever. Barn är enligt dataskyddsförordningen en särskilt skyddsvärd grupp.²

IMY har inget att erinra vad gäller utredningens bedömning att det behövs ökad kunskap om barn och elever i den ovan nämnda kontexten. IMY har dock nedanstående synpunkter som bör beaktas i det fortsatta beredningsarbetet av författningsförslagen, dels för att behandlingarnas tillåtlighet behöver utredas närmare, dels för bedömning av behovet av integritetshöjande bestämmelser. Som ett stöd i beredningsarbetet kan IMY:s Vägledning för integritetsanalys i lagstiftningsarbete användas.³

Enligt artikel 6.1 i dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter laglig endast om och i den mån som åtminstone ett av villkoren i punkterna a) – f) i artikeln är uppfyllt. När myndigheter behandlar personuppgifter är följande relevant. Behandling av personuppgifter som är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c) eller som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e) ska uppfylla kriterierna i artikel 6.3 om tydlighet, förutsebarhet och proportionalitet. Se även skäl 41 till dataskyddsförordningen att kravet på förutsebarhet ska ses från den registrerades perspektiv.

Synsättet utifrån artikel 6.3 har betydelse för den rättsliga grunden och den reglering som krävs för att behandling av personuppgifter ska vara tillåten.⁴ Ett mer kännbart

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ Betänkandet s. 195.

² Skäl 38 till dataskyddsförordningen.

³ [Vägledning-for-integritetsanalys.pdf \(imy.se\)](#) (Vägledningen).

⁴ Vägledningen s. 21 ff.

intrång kräver en mer preciserad rättslig grund, medan behandling med lägre integritetsrisker kan ske med stöd av en mer allmänt hållen rättslig grund.⁵ Behandling av känsliga personuppgifter är normalt sett förknippad med högre integritetsrisker.

Bedömningarna i kapitel 10 i betänkandet är allmänt hållna och saknar en redogörelse om hur förslagen förhåller sig till exempelvis artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. IMY konstaterar att behoven av integritetshöjande bestämmelser om behandling av personuppgifter inte har utretts och detta oavsett hur personuppgifterna kommer att inhämtas, exempelvis genom enkätundersökningar eller på annat sätt. Därmed är det svårt att på nuvarande underlag bedöma om författningsförslagen kommer leda till proportionerliga integritetsintrång.

Som utredningen anger omfattar författningsförslagen personuppgifter om barns och elevers hälsa och därmed känsliga personuppgifter.⁶ Känsliga personuppgifter, till exempel uppgifter om enskilda personers hälsa, är som huvudregel förbjudna att behandla enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen. Endast om något av undantagen i artikel 9.2 är tillämpligt är behandling av känsliga personuppgifter tillåten.

Till exempel finns undantaget i artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen där det framgår att behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Vidare finns undantaget i artikel 9.2 j där det framgår att behandlingen är nödvändig för exempelvis statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Samtycke kan vara en sådan lämplig integritetshöjande skyddsåtgärd som nämns i artiklarna ovan.⁷ Eftersom användning av enkätundersökningar framhålls som ett sätt att samla in uppgifter från barn, elever och vårdnadshavare, bör det utredas om författningsreglering av samtycke är en lämplig integritetshöjande skyddsåtgärd. Som en jämförelse har nyligen i en lagrådsremiss föreslagits bestämmelser om medgivande som en integritetshöjande åtgärd när Myndigheten för vård- och omsorgsanalys samlar in personuppgifter direkt från den enskilde.⁸

Författningsförslaget i 26 kap. 20 a § skollagen (2010:800) innehåller en hänvisning till 2 kap. 3 § andra stycket skollagen, men av sammanhanget kan förstås att avsikten är en hänvisning till 3 kap. 2 § andra stycket samma lag.

⁵ Prop. 2017/18:105 s. 51.

⁶ Betänkandet s. 267.

⁷ Se det samtycke som regleras i bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken under området Demokrati.

⁸ Lagrådsremissen En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 13 § i författningsförslaget.

Personuppgiftsansvar

Av betänkandet framgår att Skolverket och Statistiska centralbyrån (SCB) får fördela ansvaret för personuppgiftsansvaret i enlighet med sådan överenskommelse som redan görs när SCB tar fram statistik på uppdrag av Skolverket.⁹ Det är oklart vad som avses med detta.

Att personuppgiftsansvaret är utrett och klarlagt är avgörande för att den personuppgiftsansvarige ska efterleva ansvarsskyldigheten i artikel 5.2 i dataskyddsförordningen och för att dataskyddsregelverket ska efterlevas, vilket IMY har framhållit i ett tidigare remissvar på skolområdet.¹⁰ I det fortsatta beredningsarbetet behöver personuppgiftsansvaret analyseras och fastställas för respektive aktör.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Linn Sandmark efter föredragning av avdelningsdirektören Suzanne Isberg.

Linn Sandmark, 2024-04-22 (Det här är en elektronisk signatur)

⁹ Betänkandet s. 199.

¹⁰ Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning (imy.se)